

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI KRZYŻANOWO

Gmina Stare Pole
Powiat Malborski
Województwo Pomorskie

Krzyżanowo 2012

Spis treści

	strona
Wstęp	3
Charakterystyka miejscowości Krzyżanowo na tle gminy Stare Pole	
1. Położenie administracyjno – geograficzne	4
2. Demografia	5
3. Historia miejscowości	5
4. Układ przestrzenny i zachowane zabytki kultury materialnej	7
Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości	
1. Dziedzictwo kulturowe	8
2. Zasoby przyrodnicze	9
3. Infrastruktura społeczna. Obiekty i tereny rekreacyjne	11
4. Infrastruktura techniczna	12
5. Rynek pracy. Gospodarka. Rolnictwo	13
6. Oświata. Zdrowie. Bezpieczeństwo.	13
Tabelaryczne zestawienie zasobów służących odnowie miejscowości	14
Mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia – analiza SWOT	16
Wizja rozwoju miejscowości Krzyżanowo	17
Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć służących aktywizacji lokalnej społeczności	19
Charakterystyka projektów według kolejności rankingowej	21
Koszty realizacji projektów i harmonogram ich wdrażania	24
Obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców	25
Podsumowanie	25

Wstęp

Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej otworzyło przed naszym krajem szerokie perspektywy rozwoju dzięki możliwości otrzymania finansowego wsparcia na realizację działań w różnych dziedzinach życia gospodarczego i społecznego. Szansę na dofinansowanie mają zarówno projekty obejmujące swym zasięgiem duże obszary i wielu beneficjentów, jak również te, kierowane do lokalnych, często małych społeczności. Właśnie dla tych ostatnich to niejednokrotnie szansa na odmianę dotychczasowego otoczenia i sposobu życia. Wspólne planowanie przez mieszkańców małych miejscowości wizji rozwoju miejsca, w którym żyją na co dzień oraz świadomość, że można otrzymać wymierne wsparcie finansowe i merytoryczne na realizację konkretnych działań, prowadzi do budowania trwałych więzi międzysąsiedzkich, podjęcia bezinteresownych działań na rzecz lokalnej wspólnoty, a jednostkowo – wzrost wiary we własne możliwości, chęć rozwoju osobistego oraz motywację do poszukiwania dla siebie nowych szans na poprawę życia materialnego i duchowego.

Pierwszym krokiem na drodze do lepszej przyszłości dla społeczności, jaką stanowią mieszkańcy wsi, jest opracowanie Planu Odnowy Miejscowości. Opracowując Plan dla wsi Krzyżanowo chciano przede wszystkim zintegrować jej mieszkańców i pobudzić do wspólnego działania. Plan jest dokumentem strategicznym, stworzonym przy udziale mieszkańców. Ma uświadomić mieszkańcom Krzyżanowa ich rolę w tworzeniu pomysłów na własny rozwój i poprawę warunków życia. Dokonano inwentaryzacji zasobów i identyfikacji problemów, następnie skupiono się nad kierunkami rozwoju – jaką drogą należy pójść, aby najlepiej wykorzystać potencjał wsi. Ostatnim etapem było stworzenie wizji wsi i zaplanowanie działań zmierzających do jej urzeczywistnienia. Proponowane przez mieszkańców przedsięwzięcia są możliwe do zrealizowania jedynie przy aktywnym ich zaangażowaniu oraz przy wsparciu władz samorządowych gminy Stare Pole i województwa pomorskiego.

Plan Odnowy Miejscowości Krzyżanowo został opracowany na kilka kolejnych lat. W okresie tym podejmowane będą działania inwestycyjne, a także inne, o charakterze szkoleniowym i społecznym. Przystąpienie do realizacji danego projektu poprzedzone zostanie przygotowaniem odpowiednich opracowań i kosztorysów.

Charakterystyka miejscowości Krzyżanowo na tle gminy Stare Pole

1. Położenie administracyjno - geograficzne

Krzyżanowo to miejscowość położona w gminie Stare Pole, w powiecie malborskim, w województwie pomorskim, w pobliżu trasy kolejowej Elbląg - Malbork i drogi krajowej nr 22 prowadzącej od przejścia granicznego z Rosją do granicy z Niemcami. Wraz z sąsiednim Starym Polem Krzyżanowo stanowi zwarty obszar zabudowy o charakterze małomiasteczkowym, liczącym obecnie 2 235 mieszkańców. Krzyżanowo zajmuje powierzchnię 327,10ha.

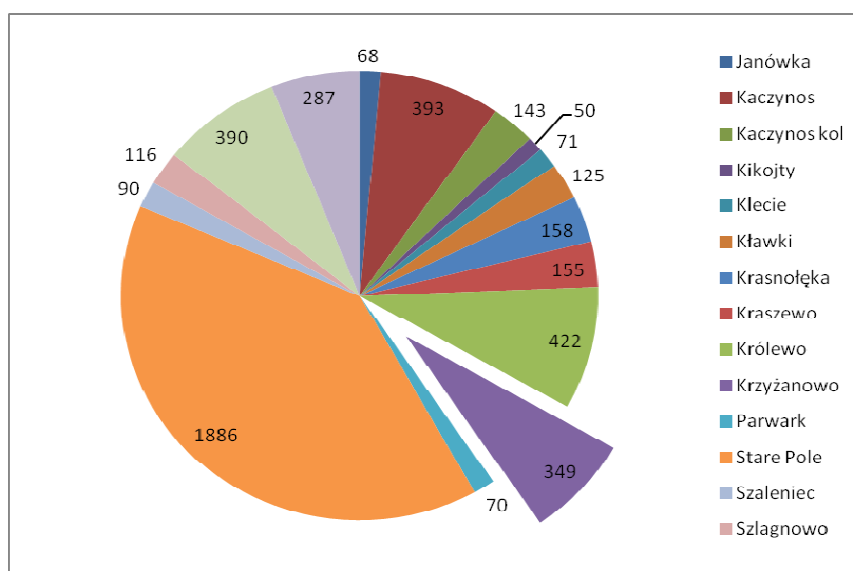
Krzyżanowo jest jednym z 12 sołectw należących do gminy Stare Pole, skupiających 16 miejscowości. Gmina Stare Pole jest jedną z pięciu gmin wchodzących w skład powiatu malborskiego, położonego na wschodzie województwa pomorskiego. W podziale fizyczno-geograficznym Gmina Stare Pole pozostaje w obrębie Żuław Wiślanych, będących częścią makroregionu Pobrzeża Gdańskiego, wchodzącego w skład podprowincji Pobrzeży Południowobałtyckich, a ściślej w jego wschodniej części nazwanej Żuławami Elbląskimi. Reprezentuje typ krajobrazu naturalnego – nadmorski deltowy, zajmuje powierzchnię 7 949 ha, z czego 332 ha to lasy, a 6 257 użytki rolne.

Poniższa mapka przedstawia obszar gminy Stare Pole i lokalizację miejscowości Krzyżanowo.

2. Demografia

Krzyżanowo, pod względem liczby ludności, jest po Starym Polu jedną z największych miejscowości w gminie. Liczy 349 mieszkańców, co stanowi 7,3% ogólnej liczby osób zamieszkujących gminę Stare Pole, która na dzień 31.12.2011 r. wynosiła 4 773 osoby. W Krzyżanowie w wieku przedprodukcyjnym (do 18 lat) jest 76 osób, w wieku produkcyjnym 218 osób (od 18 do 65 lat) i w wieku poprodukcyjnym są 55 osoby (powyżej 65 roku życia). Poniższy wykres przedstawia liczbę mieszkańców Krzyżanowa na tle gminy Stare Pole (stan na 31.12.2011 r.).

Dane Urzędu Gminy

3. Historia miejscowości.

Pierwsze informacje dotyczące Krzyżanowa pochodzą z okresu średniowiecza, kiedy to mieszkańcami tych terenów oraz założycielami wsi były plemiona słowiańskie i pruskie (*Seitkaimis* – staropruska nazwa Krzyżanowa). Pod koniec X wieku Polska podjęła próbę pokojowej chrystianizacji pogańskich sąsiadów organizując misję biskupa Wojciecha, który prawdopodobnie podczas wyprawy do Prus odpoczywał na terenie wsi Krzyżakowo.

XIV wiek to okres kiedy na te ziemie przybyli Krzyżacy i rozpoczęli wielką akcję kolonizacyjną terenów Żuław. Wówczas to następuje lokacja większości istniejących wsi na terenie obecnej gminy Stare Pole. Korzystne warunki stosowanego przez Krzyżaków prawa chełmińskiego przyciągały osadników, którzy zamiast rozproszonych osad i pojedynczych dworów zakładali zwarte, założone według jednolitego planu wsie, których granice były ściśle określone w przywilejach lokacyjnych. Pierwsze prawo lokacyjne zostało nadane wsi

Plan Odnowy Miejscowości Krzyżanowo

Krzyżanowo około roku 1319. Niemiecka nazwa wsi *Notzendorf* pochodziła od nazwiska bogatego właściciela ziemskiego (bauera) Nocze. Krzyżanowo stanowiło główny ośrodek religijny dla okolicznej ludności wyznania katolickiego. W 1330 r. mieszkańcy sąsiedniej wsi Stare Pole zostali zobowiązani do płacenia dziesięciny dla kościoła w Krzyżanowie. W 1408 r. to w Krzyżanowie powstała pierwsza w okolicy szkoła parafialna. Szkoła ta funkcjonowała do 1934 roku w budynku z XIX w.

Szkoła parafialna z drugiej połowy XIX wieku.

Po wieku świetności i rozwoju, jaki przeżywał Zakon w ciągu XIV wieku nastąpił upadek Krzyżackiej potęgi. W czasie wojny polsko-krzyżackiej oraz wojny trzynastoletniej, wiele wiosek zostało zniszczonych. Na mocy pokoju z 1466 r. Krzyżanowo i okolice znalazły się w Prusach Królewskich, w tzw. Ekonomii Malborskiej. Wówczas to na nowo rozpoczęto uporządkowywanie spraw osadniczych. W 1476 r. król Kazimierz Jagiellończyk dokonał nowej lokacji wsi Nocendorf (Krzyżanowo).

Kiedy w 1569 r. król Zygmunt August wydał edykt gwarantujący swobody religijne, większość późniejszych osadników wokół Krzyżanowa pochodziła z Holandii i Niemiec. Osiedlali się oni na terenach najslabiej dotychczas zasiedlonych i najtrudniejszych do uprawy. Kolonistów tych zwano w dawnej Polsce Olędrami, należeli oni do protestanckiej sekty

mennonitów, prześladowanej w Niderlandach. Specjalizowali się oni w zakresie osuszania błot i bagien. Osadnicy wybrali na utworzenie swojej osady Szaleniec, gdzie do tej pory był folwark. Osiedlając się tworzyli zagrody holenderskie. Oprócz prac melioracyjnych i nowego typu osadnictwa, zasługą mennonitów było sprowadzenie na Żuławy biało-czarnych krów rasy holenderskiej i związana z tym produkcja serów. Do dziś zachowały się liczne zabytki ich specyficznego budownictwa – domy podcieniowe. W wyniku I rozbioru Polski w 1772 r. teren obecnego powiatu malborskiego został zajęty przez państwo pruskie. Zmiana przynależności państwowej spowodowała m.in. zmniejszenie liczebności społeczności mennonickiej.

W XIX wieku nastąpił dalszy rozwój ekonomiczny tego terenu, do czego przyczyniła się poprawa komunikacji – budowa dróg i kolei, w tym – gęstej sieci kolejek wąskotorowych, docierających do wielu miejscowości. Powstały też pierwsze folwarki z charakterystyczną dla nich zabudową. Rozwinęło się przetwórstwo rolne, m.in. młynarstwo oraz cukrownictwo. Po I wojnie światowej tereny na wschód od Nogatu (w tym wieś Krzyżanowo) pozostały częścią państwa Niemieckiego. Do końca II wojny światowej wieś Notzendorf leżała w granicach Prus Wschodnich, w rejencji Westpreussen. Po wojnie ludność niemiecka została wysiedlona, a do wsi, która zmieniła nazwę na Krzyżanowo, przybyli osadnicy z południa Polski i tzw. repatrianci ze wschodnich terenów II Rzeczypospolitej. Nowi mieszkańcy nie mieli doświadczenia w gospodarowaniu w takich warunkach środowiska przyrodniczego, co spowodowało obniżenie poziomu rolnictwa. Zniszczeniu uległa też stara, drewniana zabudowa wiejska wsi Krzyżanowo, pochodząca z XIX w.

4. Układ przestrzenny i zachowane zabytki kultury materialnej

Krzyżanowo powstało jako przysiółek placowy i ten zwarty, niezbyt rozwinięty układ przestrzenny zachował się do końca XVII wieku. Zabudowa wiejska skupiała się wtedy przy placu kościelnym, ze świątynią w centralnym punkcie, wokół której znajdował się cmentarz, okalany murem. Od zachodniego szczytu kościoła, na wprost wytyczono ulicę wiejską, przy której sytuowały się domy mieszkalne i szkoła funkcjonująca od średniowiecza do 1934 r. (obecny budynek nr 3). Kształt wsi poszerzał się w kierunku południowym, po obu stronach drogi wiodącej ze Starego Pola do Dzierzgonia powstały duże gospodarstwa. W tej części, w XIX wieku powstały trzy zagrody, podobne do majątków ziemskich. Gospodarstwo po wschodniej stronie drogi uformowane było według klasycznej triady: dwór, park, folwark. W pierwszej połowie XX wieku powstała kolejna ulica biegnąca od tego gospodarstwa na północ, okalająca teren kościelny od wschodu. Wzniesiono przy niej domki dla robotników

rolnych, pracujących na rzecz wspomnianych bauerów. Realizowano je według modułu, jako domki jedno lub dwurodzinne, z gankami i małymi komórkami gospodarczymi. W planie wsi powstał drugi plac wiejski, położony pomiędzy parkiem a opisaną powyżej zabudową gospodarczą. W ten sposób plan wsi ewaluował od przysiółka placowego do wielodrożnicy z dwoma placami i czterema ulicami. Po 1945 roku nastąpiły znaczące zmiany, zwłaszcza w odniesieniu do form zabudowy architektonicznej. Przede wszystkim zniszczony został najcenniejszy zespół decydujący o statusie gospodarczym, a także przestrzennym i architektonicznym wsi – dwór, który całkowicie zniknął z pejzażu, park dworski został zdekomponowany, natomiast na miejscu folwarku rozwinął się ogromny zespół zabudowy PGR Krzyżanowo (obecnie prywatne gospodarstwo), dysharmonijny w pejzażu i mało estetyczny.

Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

1. Dziedzictwo kulturowe

W archiwum Pomorskiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku znajdują się karty ewidencyjne wykonane dla obiektów zabytkowych z terenu gminy Stare Pole w latach 80 - tych XX wieku. Dla wsi Krzyżanowo ewidencja obejmowała łącznie 39 pozycji: kościół, dzwonnice, ogrodzenie kościoła, teren dawnego folwarku (5 obiektów), 17 budynków mieszkalnych, stację trafo oraz 11 budynków gospodarczych. W rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków obecnie znajduje się Kościół Parafialny p.w. św. Barbary w Krzyżanowie z cmentarzem rzymskokatolickim, układem zieleni wysokiej, nagrobkami, murem cmentarnym, bramą i dzwonnica z 3 dzwonami, wpisany do rejestru zabytków pod numer 72. Kościół Parafialny w Krzyżanowie jest gotycką budowlą pochodzącą z lat 1325-30. Jest to świątynia salowa, z płaskim stropem wspartym na 2 słupach. Prezbiterium jest nieco późniejsze, datowane na 1340 r. W tym czasie też obmurowano pierwotną konstrukcję szachulcową. Nie zachowała się wieża z końca XIV wieku, częściowo murowana, z drewnianą górą, zniszczona przez burzę w 1817 r. We wnętrzu, na południowej ścianie zachował się cenny fresk ze sceną Ukrzyżowania, datowany na XIV wiek. Budowla jest oskarpowana, otoczona murem z czasów średniowiecza, wraz z murowaną bramą i boczną furką, pochodzącymi z XIX wieku. Na otaczającym Kościół cmentarzu zachowały się cztery żeliwne neogotyckie krzyże z lat 1825 – 1889 oraz wolnostojący nagrobek ze sztucznego kamienia w formie krzyża z roku 1918. Ponadto dwie klasycystyczne stele z końca XVIII wieku i słupek z piaskowca, bogato profilowany z roku 1740. Drewniana

Plan Odnowy Miejscowości Krzyżanowo

dzwonnica z trzema dzwonami pochodzi z połowy XIX wieku. Posiada konstrukcję ażurową, słupowo – belkową z krzyżami św. Andrzeja, przykryta jest dwuspadowym dachem, aktualnie pokrytym płytami azbestowo – cementowymi. Trzy odlewane dzwony zawieszono na masywnej belce.

Do Gminnej Ewidencji Zabytków wpisane są 32 obiekty. Oprócz wyżej wymienionych zabytków znalazły się tam m.in. organistówka, budynek mieszkalny tzw. Gutshause, wozownia i budynek szkoły parafialnej.

*Kościół Parafialny p.w. św. Barbary
w Krzyżanowie*

*Dzwonnica przy Kościele Parafialnym
w Krzyżanowie*

2. Zasoby przyrodnicze

Krzyżanowo wyróżnia się dwoma kompozycjami zieleni wysokiej. Pierwsza to park wiejski, stanowiący pozostałość wyżej opisanego folwarku. Zachowały się elementy dawnej kompozycji nasadzeń zieleni wysokiej: szpaler jesionów, przy bramie lipa

Plan Odnowy Miejscowości Krzyżanowo

o charakterze pomnika przyrody, na zachód staw, a przy nim aleja w kształcie litery L, złożona z lip i klonów, w części centralnej, gdzie stał dwór, zarys kolejnych dwóch alei z lip, klonów, grabów i jesionów. Obecnie park jest terenem publicznym, będący własnością Gminy Stare Pole.

Drugą kompozycja zieleni wysokiej zachowała się po zachodniej stronie drogi do Dzierzgonia, przy siedliskach domów nr 2 i nr 4. Występują tu nasadzenia graniczne z lip i jesionów od strony zachodniej i południowej, przy budynku nr 4 grupa jesionów i dębów, z których jeden stanowi pomnik przyrody. Obecnie teren (własność Skarbu Państwa w zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych) jest nieuporządkowany i zarośnięty samosiewami.

XIX-wieczny park wiejski – aleja z grabów

Pomnik przyrody w parku wiejskim – dąb szypułkowy

3. Infrastruktura społeczna. Obiekty i tereny rekreacyjne.

Wieś Krzyżanowo, ze względu na bliskie sąsiedztwo Starego Pola, nie posiada wiejskiej świetlicy. Pośrednio jej rolę pełni Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Starym Polu, który jako samorządowa instytucja ma na celu zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie kultury i sportu. Oprócz codziennych zajęć dla dzieci i młodzieży, organizowanych w ramach prowadzonych sekcji (tanecznej, muzycznej, plastycznej) Gminny Ośrodek Kultury jest również organizatorem Festiwalu Pieśni Maryjnej, czy takich imprez, jak: dożynki gminne i powiatowe, obchody jubileuszu Starego Pola, obchodów nocy świętojańskiej. Obiekt, w którym mieści się Gminny Ośrodek Kultury został w 2011 r. kompleksowo wyremontowany w ramach projektu współfinansowanego z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, działanie Odnowa i rozwój wsi.

Za pośrednictwem Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu oraz Stowarzyszenia Sportowego „Błękitni” mieszkańcy Krzyżanowa mają możliwość korzystania z odnowionej w 2010 r. bazy sportowo – rekreacyjnej, na której znajduje się boisko do piłki nożnej, bieżnia lekkoatletyczna, rzutnia do pchnięcia kulą, skocznia do skoku w dal, a także boisko sportowe „Orlik 2012” wraz z zapleczem socjalnym (wybudowane w 2008 r.). Baza usytuowana jest na pograniczu wsi Stare Pole i Krzyżanowo.

Miejszem rekreacyjno – wypoczynkowym we wsi Krzyżanowo jest park wiejski, założony w XIX wieku. Oprócz historycznych nasadzeń jesionów, klonów, dębów i lip, w parku znajduje się również plac zabaw dla dzieci oraz zbiornik wodny (dawny basen przeciwpożarowy).

Zbiornik wodny w parku wiejskim

4. Infrastruktura techniczna

Wieś Krzyżanowo posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę – wszyscy mieszkańcy podłączeni są do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Zaopatrzenie w wodę zapewnia Centralny Wodociąg Żuławski, który pobiera wodę z ujęcia „Letniki” zlokalizowanego na terenie gminy Stare Pole, w miejscowości Ząbrowo. Ścieki odprowadzane są do oczyszczalni w Starym Polu. Krzyżanowo wyposażane jest również w sieć gazową, nie występuje natomiast zbiorowe zaopatrzenie w ciepło. Stosowane jest indywidualne ogrzewanie, głównie węglem kamiennym i gazem ziemnym.

Przez miejscowość Krzyżanowo przebiega droga powiatowa nr 2936G Stare Pole – Złotowo (w kierunku na Dziergoń), która krzyżuje się z drogą powiatową nr 2907G Królewo – Stalewo. Droga powiatowa nr 2936G w Starym Polu łączy się z drogą krajową nr 22, prowadzącą od przejście granicznego Gronowo (do Rosji) do przejścia w Kostrzynie (do Niemiec). Od wschodniej strony wieś Krzyżanowo łączy się ze Starym Polem drogą gminą nr 203006G.

Przez gminę Stare Pole przebiega linia kolejowa Gdańsk – Elbląg – Olsztyn. Pociągi osobowe zatrzymują się na stacji Stare Pole i Królewo. Stanowi to dogodne połączenie z miastami Malbork, Elbląg, Gdańsk. Gmina jest również obsługiwana przez prywatnego przewoźnika. Krzyżanowo jest bardzo dobrze skomunikowane z Malborkiem (18 kursów w dzień powszedni).

We wsi Krzyżanowo znajduje się również założony w 2008 r. cmentarz komunalny.

Cmentarz komunalny w Krzyżanowie

5. Rynek pracy. Gospodarka. Rolnictwo.

Gmina Stare Pole charakteryzuje się stosunkowo wysokim bezrobociem. Na dzień 31 grudnia 2011 r. liczba osób pozostających bez pracy wynosiła 420, z czego najwięcej osób bezrobotnych jest w wieku 25-34 lata (131 osób) i posiadających wykształcenie gimnazjalne lub niższe (188 osób).

Gmina Stare Pole jest typowo rolnicza. Gospodarstwa rolne charakteryzują się wysoką jakością posiadanych gruntów, w których przeważają gleby klasy II i III. Gospodarstwa nastawione są na produkcję zbóż, rzepaku, roślin okopowych (buraki cukrowe), a także na hodowlę bydła.

Głównym źródłem utrzymania mieszkańców Krzyżanowa, przed przemianami ustrojowymi w latach 90-tych XX wieku, była praca w Państwowym Gospodarstwie Rolnym oraz w zakładzie produkcji pomocniczej cukrowni w Starym Polu. Po roku 1989 PGR w Krzyżanowie został przekształcony w spółkę pracowniczą. Zakład produkcji pomocniczej został zlikwidowany, a w jej obiektach mieści się prywatna firma, zajmująca się produkcją kontenerów do transportu części samochodowych. Obecnie mieszkańcy dochody czerpią z pracy zarobkowej poza miejscem zamieszkania. Jedynym pracodawcą we wsi jest gospodarstwo rolne, które powstało na bazie byłego PGR-u.

Na dzień 31 grudnia 2011 r. na terenie gminy zarejestrowanych było 216 podmiotów gospodarczych sektora prywatnego (z czego 8 w Krzyżanowie) i 12 sektora publicznego. W sektorze prywatnym największą grupę stanowią małe, rodzinne firmy handlowe i usługowe.

6. Oświata. Zdrowie. Bezpieczeństwo.

Dzieci i młodzież z Krzyżanowa uczęszczają do Zespołu Szkół w Starym Polu (szkoła podstawowa i gimnazjum), w którym obecnie uczy się 549 dzieci. Ze wsi Krzyżanowo do szkoły podstawowej uczęszcza 25 dzieci, a do gimnazjum 13 dzieci. Istnieje również przedszkole, do którego uczęszcza 115 maluchów z całej gminy. Są to jedyne placówki oświatowe w Gminie Stare Pole. Kształcenie na etapie ponad gimnazjalnym zapewniają szkoły średnie w Malborku i Elblągu.

Mieszkańcy Krzyżanowa w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej mogą korzystać z usług świadczonych przez Ośrodek Zdrowia Mederi, znajdujący się w Starym Polu. Mieści się on w tym samym budynku co Urząd Gminy. W budynku tym znajduje się również apteka, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Posterunek Policji, który dba o bezpieczeństwo publiczne w całej gminie i jedna z jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej.

Tabelaryczne zestawienie zasobów służących odnowie miejscowości

Co ją wyróżnia?	▪ Dobre położenie (bezpośrednie sąsiedztwo Starego Pola). ▪ Dobre połączenia komunikacyjne (z Malborkiem, Gdańskim, Elblągiem). ▪ Cenny zabytek (Kościół wraz z cmentarzem rzymskokatolickim, układem zieleni wysokiej, nagrobkami, murem cmentarnym, bramą i dzwonnica z 3 dzwonami). ▪ Park wiejski z zachowanym starodrzewem, placem zabaw i zbiornikiem wodnym. ▪ Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna. ▪ Dobra jakość gleb.
Jakie pełni funkcje?	▪ Funkcja mieszkaniowa. ▪ Niedostatecznie rozwinięta funkcja rekreacyjna. ▪ Słabo rozwinięta działalność gospodarcza.
Kim są mieszkańcy?	▪ Ludność napływowa z południa Polski i z tzw. kresów wschodnich. ▪ Niski poziom wykształcenia. ▪ Niski poziom dochodów.
Co jest podstawą utrzymania?	▪ Wynagrodzenie z zatrudnienia. ▪ Emerytury i renty. ▪ Zasiłki socjalne.
W jaki sposób mieszkańcy są zorganizowani?	▪ Rada Sołecka. ▪ Rada Parafialna.
W jaki sposób rozwiązują problemy?	▪ Problemy zgłaszane są przez mieszkańców wsi na zebraniach wiejskich lub bezpośrednio do sołtysa, który współpracuje z Urzędem Gminy Stare Pole.
Jak wygląda nasza wieś?	▪ Wielodrożnica z dwoma placami i czterema głównymi ulicami. ▪ Zabudowa wielorodzinna (bloki) oraz jedno i dwurodzinna (budynki dla robotników rolnych). ▪ Duże gospodarstwo rolne. ▪ Zabytkowy kościół i cmentarz. ▪ Park wiejski z placem zabaw i stawem. ▪ Zły stan drogi gminnej łączącej wieś z siedzibą Gminy oraz dróg powiatowych w kierunku na Kławki i Klecie (drogi brukowe). ▪ Budynki dla robotników w większości pokryte płytami azbestowo – cementowymi.
Jakie obyczaje i tradycje są u nas pielęgnowane i rozwijane?	▪ Krzyżanowo jest wsią napływową, dlatego brak jest rdzennych tradycji. ▪ Mieszkańcy obchodzą święta związane z kultem religijnym (Boże Narodzenie, Wielkanoc, Dożynki).

Plan Odnowy Miejscowości Krzyżanowo

Jaki jest stan otoczenia i środowiska?	▪ Krajobraz charakterystyczny dla Żuław, równinny, poprzecinany rowami melioracyjnymi.▪ Wieś otoczona od strony wschodniej, południowej i zachodniej polami uprawnymi.▪ Stan środowiska naturalnego dobry, zagrożeniem jest lotnisko wojskowe położone w odległości ok. 5 km od wsi.▪ Park wiejski z zachowanym starodrzewem (dwa pomniki przyrody).▪ Pokrycia dachowe azbestowo – cementowe na budynkach robotniczych.▪ Sieć wodociągowa, kanalizacyjna i gazowa.▪ Gospodarstwa domowe wyposażone w pojemniki na odpady komunalne. Możliwości segregacji śmieci (plastik i szkło).
Jakie jest rolnictwo?	▪ Jedno gospodarstwo rolne powstałe na bazie PGR-u, nastawione na uprawę ziemi (pszenica ozima, rzepak, buraki cukrowe) oraz hodowlę bydła.
Jakie są połączenia komunikacyjne?	▪ Prywatny przewoźnik autobusowy, stacja PKP w Starym Polu – połączenia z Malborkiem, Elblągiem, Gdańskiem.▪ Do siedziby gminy (urzędu, przychodni, sklepu, banku) mieszkańcy mogą dojść pieszo.▪ Droga powiatowa Stare Pole – Dzierzgoń.
Co proponujemy dzieciom i młodzieży?	▪ Plac zabaw zlokalizowany w centrum wsi.▪ Baza sportowo – rekreacyjna i Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Starym Polu.

Mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia – analiza SWOT

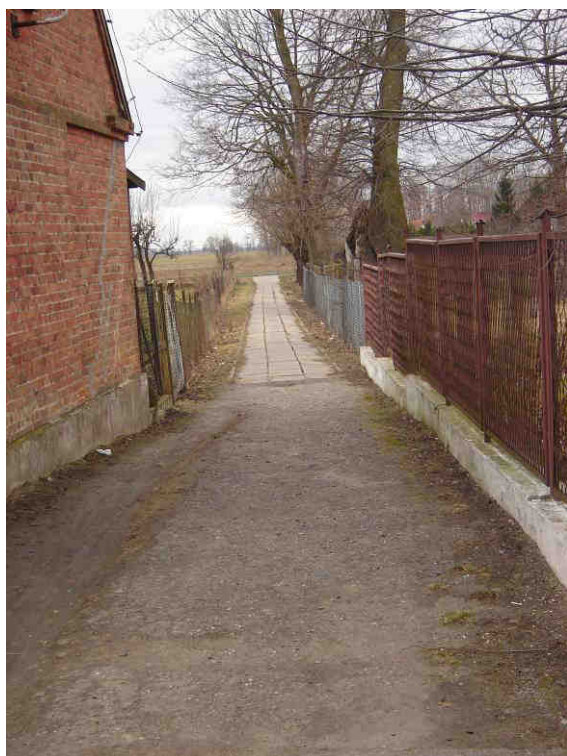
Silne strony	Słabe strony
▪ Korzystne położenie w centrum gminy, przy głównych ciągach układu komunikacyjnego.▪ Cenny zabytek gotycki.▪ Integracja mieszkańców wokół wspólnych działań.▪ Park wiejski z placem zabaw i stawem▪ Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna (wodociąg, sieć kanalizacyjna, gazowa i telefoniczna).▪ Dobra jakość gleb.	▪ Zły stan zachowania zabytkowego kościoła gotyckiego i jego otoczenia▪ Niedostateczna infrastruktura drogowa – zły stan drogi gminnej i dróg powiatowych oraz chodników dla pieszych.▪ Brak pozarolniczych miejsc pracy na terenie wsi.▪ Niska jakość życia w aspekcie kulturalnym i wypoczynkowo-rekreacyjnym.▪ Narastające natężenie ruchu na drodze powiatowej w kierunku Dzierzgonia i związane z tym uciążliwości (hałas, zanieczyszczenie powietrza).

Szanse	Zagrożenia
▪ Wykorzystanie atrakcyjnego położenia.▪ Sprzyjająca polityka regionalna, w tym adresowana do rozwoju obszarów wiejskich.▪ Zwiększenie dostępności środków pomocowych (PROW).▪ Możliwość rozwoju działalności pozarolniczej na wsiach (dotacje dla rozpoczynających działalność gospodarczą).▪ Otwarcie granic – możliwość legalnej pracy.	▪ Wysokie koszty i wymagania formalno – prawne prac remontowo – konserwatorskich obiektów historycznych.▪ Niewystarczające fundusze na rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, a także na właściwe zagospodarowanie terenów ważnych dla wizerunku miejscowości i funkcjonowania jej społeczności.▪ Rosnące bezrobocie w powiecie.▪ Powstawanie gospodarstw rolnych wielkoobszarowych.

Wizja rozwoju miejscowości Krzyżanowo

Wizja

„Krzyżanowo – wieś estetyczna, z zachowanymi elementami dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, charakteryzująca się rozwiniętymi formami przedsiębiorczości wiejskiej”

Ciąg pieszy prowadzący od placu przy Kościele w kierunku ul. Bema w Starym Polu

Droga gminna w kierunku Starego Pola wraz z zabudową mieszkaniową (z prawej strony dawne domki dla robotników)

Plan Odnowy Miejscowości Krzyżanowo

Co ma ją wyróżniać?	▪ Odrestaurowany i zabezpieczony Kościół Parafialny wraz z otaczającym go cmentarzem, murem i dzwonnica. ▪ Zagospodarowana i estetyczna przestrzeń publiczna. ▪ Nowoczesność – rozwój działalności gospodarczej.
Jakie ma pełnić funkcje?	▪ Funkcja mieszkaniowa – wyposażenie w nowoczesną infrastrukturę (szybki Internet, energia ze źródeł odnawialnych). ▪ Funkcja usługowa – rozwój działalności gospodarczej.
Kim mają być mieszkańcy?	▪ Aktywni, identyfikujący się z wsią, zintegrowani w działaniach na rzecz jej rozwoju. ▪ Podnoszący swoje wykształcenie i kwalifikacje.
Co jest podstawą utrzymania?	▪ Wynagrodzenie z zatrudnienia poza miejscem zamieszkania. ▪ Dochody z własnej działalności gospodarczej.
W jaki sposób mają być zorganizowani mieszkańcy ?	▪ Rada Sołecka. ▪ Organizacje i stowarzyszenia działające na terenie gminy. ▪ Wspólne organizowanie imprez wiejskich, np. dni sołeckich, obchodów Dnia Dziecka.
W jaki sposób mają być rozwiązywane problemy?	▪ Dyskusja na zebraniach wiejskich. ▪ Konsultacje z jak największą liczbą mieszkańców, „małe referendum” w celu wyłonienia priorytetów rozwoju wsi.
Jak ma wyglądać nasza wieś?	▪ Wieś estetyczna, z zachowanymi elementami zabytkowymi. ▪ Dobra jakość dróg lokalnych i ciągów pieszych. ▪ Uporządkowany park, bezpieczny plac zabaw, zagospodarowany stawek, stanowiące centrum rekreacyjne wsi i jej wizytówkę. ▪ Ścieżka rowerowa w kierunku Złotowa.
Jakie obyczaje i tradycje mają być u nas pielęgnowane i rozwijane?	▪ Organizacja imprez plenerowych. ▪ Promocja zabytkowego kościoła poprzez organizację wydarzeń o charakterze religijnym.
Jaki ma być stan otoczenia i środowiska?	▪ Zachowane istniejące walory architektoniczne i przyrodnicze. ▪ Ekologiczny system grzewczy (z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii). ▪ Segregacja odpadów.
Jakie ma być rolnictwo?	▪ Spełniające standardy w zakresie ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt.
Jakie mają być połączenia komunikacyjne?	▪ Dobra jakość dróg gminnych i powiatowych. ▪ Prywatny przewoźnik docierający do wsi.
Co proponujemy dzieciom i młodzieży?	▪ Dobrze wyposażony plac zabaw, dostosowany do obowiązujących standardów. ▪ Zajęcia pozalekcyjne w szkole i Ośrodku Kultury.

Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć służących aktywizacji lokalnej społeczności

Arkusze planowania w sposób przejrzysty przedstawia priorytet rozwoju miejscowości Krzyżanowo, z wyodrębnionymi celami i projektami służącymi do jego realizacji. Część z nich wykracza poza zakres zadań realizowanych w ramach odnowy wsi.

Mur cmentarny z końca XV wieku. W tle organistówka – budynek z końca XIX wieku

Neogotycki krzyż z XIX wieku

Plan Odnowy Miejscowości Krzyżanowo

PRIORYTET	CEL	PROJEKT	RANKING	KTO ZREALIZUJE	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
„Krzyżanowo – wieś estetyczna, z zachowanymi elementami dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, charakteryzująca się rozwiniętymi formami przedsiębiorczości wiejskiej”	1. Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	1.1 Prace remontowo – konserwatorskie przy Kościele Parafialnym p.w. św. Barbary	1	Parafia	PROW 2007-2013 Środki Konserwatora Zabytków i MKiDN Środki własne Parafii
		1.2 Rewitalizacja parku wiejskiego	2	Gmina, Rada Sołecka	PROW 2007-2013
	2. Poprawa infrastruktury technicznej	2.1 Remont drogi gminnej w kierunku Starego Pola	1	Gmina, Rada Sołecka	Budżet Gminy
		2.2 Remont chodników i ciągów pieszych	2	Gmina, Rada Sołecka	PROW 2007-2013 Budżet Gminy
		2.3 Zagospodarowanie zbiornika wodnego i terenu przyległego	3	Gmina, Rada Sołecka	Fundusze Unijne 2014-2020 Budżet Gminy – Fundusz Sołecki
		2.4 Budowa ciągu pieszo - rowerowego w kierunku Złotowa	4	Gmina, Rada Sołecka	Fundusze Unijne 2014-2020 Budżet Gminy
	3. Aktywizacja mieszkańców	3.1 Organizacja imprez i wydarzeń kulturalnych	1	GOKiS, Rada Sołecka, Parafia	Budżet GOKiS, Fundusz Sołecki, Środki własne Parafii
		3.2 Szkolenia aktywizujące dla osób bezrobotnych	2	Powiatowy Urząd Pracy w Malborku, Stowarzyszenie Rozwoju Przedsiębiorczości, Gmina	Europejski Fundusz Społeczny

Charakterystyka projektów według kolejności rankingowej

Charakterystyka projektów nr 1 w rankingu

Cel: Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego

Projekt 1.1 Prace remontowo – konserwatorskie przy Kościele Parafialnym p.w. Św. Barbary
Kościół parafialny p.w. Św. Barbary wraz z otoczeniem (cmentarz, mur, dzwonnica) wymaga szybkiego podjęcia prac remontowo – konserwatorskich. Szczególne w złym stanie zachowania jest drewniana dzwonnica i mur cmentarny. Remontu wymaga również dach kościoła, ponadto należy wykonać odwodnienie fundamentów świątyni. Kolejny etap prac konserwatorskich powinien obejmować cmentarz – wykonanie nowego obejścia wokół kościoła i odrestaurowanie zachowanych nagrobków. Ze względu na wymagania formalno – prawne dotyczące prac prowadzonych przy obiektach historycznych oraz związane z tym koszty, ich przeprowadzenie możliwe jest tylko przy finansowym wsparciu z zewnątrz.

Cel: Poprawa stanu infrastruktury technicznej

Projekt 2.1 Remont drogi gminnej w kierunku Starego Pola

Droga ta biegnie we wschodniej części miejscowości od drogi powiatowej biegnącej w kierunku Kławek i łączy się z ulicą Jana Pawła II w Starym Polu. Droga posiada nawierzchnie bitumiczną i chodnik z płytek betonowych. Stan techniczny drogi i chodnika jest zły, występują liczne ubytki w nawierzchni, pęknięcia, zapadnięcia, co powoduje, że poruszanie się drogą i chodnikiem dla pieszych jest utrudnione i niebezpieczne. Remont drogi, polegający na wykonaniu nowej nawierzchni asfaltowej, ułożeniu chodników, wykonaniu zjazdów na poszczególne posesje, znacznie poprawi komfort korzystających z drogi, poprawi bezpieczeństwo i wizerunek wsi.

Cel: Aktywizacja mieszkańców

Projekt 3.1 Organizacja imprez i wydarzeń kulturalnych

Wieś Krzyżanowo, ze względu na brak własnej świetlicy wiejskiej, ma ograniczone możliwości organizowania imprez, spotkań czy wydarzeń kulturalnych. Posiada jednak dogodne miejsce (park wiejski) na organizację imprez plenerowych, takich jak dzień dziecka czy dzień sołectwa. Tego typu wydarzenia to jeden z lepszych sposobów na mobilizację mieszkańców i zaangażowanie we wspólne działanie. Ponadto zabytkowy Kościół Parafialny to doskonałe miejsce na organizację wydarzeń o charakterze religijnym, np. koncertów pieśni i muzyki religijnej czy przedstawień, nawiązujących do tematyki chrześcijańskiej.

Charakterystyka projektów nr 2 w rankingu

Cel: Zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego

Projekt 2.1 Rewitalizacja parku wiejskiego

Park został utworzony w XIX wieku. Do dnia dzisiejszego przetrwała znaczna część starodrzewu. Drzewa wymagają jednak prac zabezpieczająco – pielęgnujących, polegających na usunięciu suchych gałęzi, odciążeniu i formowaniu koron drzew, usunięciu samosiewów. Przeprowadzenie tych zabiegów pozwoli na zachowanie tego cennego dziedzictwa przyrodniczego, a także sprawi, że park będzie bezpieczny dla osób w nim przebywających.

Cel: Poprawa infrastruktury technicznej

Projekt 2.2 Remont chodników i ciągów pieszych

Remontu wymaga chodnik przy drodze powiatowej biegnącej od drogi Stare Pole – Złotowo w kierunku miejscowości Kławki oraz ciąg pieszy, biegnący od Kościoła do ulicy Bema w Starym Polu. Stan nawierzchni tych chodników jest zły. Chodniki te wykonane są z płyt chodnikowych betonowych, które w wielu miejscach są popękane, widoczne są zapadnięcia i nierówności, co sprawia, że poruszanie się po nich jest utrudnione i niebezpieczne. Remontu wymagać będzie również chodnik przy drodze gminnej biegnącej od drogi powiatowej Stare Pole – Złotowo w kierunku Kościoła (tzw. ulica Kościelna). Remont ciągów pieszych przyczyni się znacznie do podniesienia atrakcyjności wizerunku wsi Krzyżanowo.

Cel: Aktywizacja mieszkańców

Projekt 3.2 Szkolenia aktywizujące dla bezrobotnych

Przedstawienie mieszkańcom, którzy chcą stworzyć dla siebie miejsce pracy, możliwości w zakresie rozpoczęcia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej, wskazanie sposobów i źródeł pozyskiwania środków finansowych dla firm (dotacje, kredyty) a także jakie są preferencje i ulgi dla rozpoczynających działalność (ulgi w podatku dochodowym czy składkach ZUS). Szkolenia dla kobiet, które zamierzają podjąć działalność związaną np. z usługami cateringowymi, przygotowujące je do organizowania imprez rodzinnych (przyjęcia komunijne, weselne). Dla tych, którzy wolą tradycyjny sposób zatrudnienia, pomoc w znalezieniu odpowiedniej oferty pracy, szkolenia podnoszące lub zmieniające kwalifikacje.

Plan Odnowy Miejscowości Krzyżanowo

Charakterystyka projektów nr 3 w rankingu

Cel: Poprawa stanu infrastruktury technicznej

Projekt 2.3 Zagospodarowanie zbiornika wodnego i terenu przyległego.

Odnowa tego miejsca zmieni w dużym stopniu cały wizerunek wsi. Oczyszczenie stawu, obudowanie estetycznym ogrodzeniem, zainstalowanie pomostu, obsadzenie krzewami. W sąsiedztwie zbiornika znajduje się plac zabaw, który wymagać będzie remontu, czy doposażenia w nowe elementy. Teren ten, ze względu na to, że nie jest utwardzony, wymaga również wykonania dojść pieszych i alejek, a także wyposażenia w ławeczki inne elementy małej architektury. Ponadto, ze względu na brak świetlicy wiejskiej, teren ten jest jednym miejscem publicznym we wsi, w którym mogą spotykać się mieszkańcy. Projekt ten ściśle łączy się z rewitalizacją parku. Odpowiednie zagospodarowanie tego miejsca sprawi, że stanowić będzie wspaniałe miejsce rekreacyjne dla mieszkańców.

Charakterystyka projektów nr 4 w rankingu

Cel: Poprawa infrastruktury technicznej

Projekt 2.4 Budowa ciągu pieszo – rowerowego w kierunku Złotowa

Gmina Stare Pole od roku 2008 systematycznie rozbudowuje turystyczną infrastrukturę rowerową. Wybudowane zostały już dwa szlaki rowerowe, obecnie prowadzone są starania w celu pozyskania dofinansowania na budowę trzeciej ścieżki rowerowej. Gmina posiada projekt techniczny budowy ścieżki rowerowej we wsi Krzyżanowo w kierunku Złotowa, która planowana jest w zachodniej części wsi, wzdłuż drogi powiatowej Stare Pole – Dzierzgoń, od skrzyżowania z drogą powiatową Królewo – Stalewo do mostu na kanale Tyna Dolna.

Plan Odnowy Miejscowości Krzyżanowo

PROJEKT	Koszty ogółem	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA			HARMONOGRAM REALIZACJI							
		Budżet gminy	Dotacje	Inne źródła*	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Prace remontowo – konserwatorskie przy Kościele Parafialnym p.w. Św. Barbary	2 000 000	0	1 500 000	500 000								
Rewitalizacja parku wiejskiego	20 000	8 000	12 000	0								
Remont drogi gminnej w kierunku Starego Pola	400 000	400 000	0	0								
Remont chodników i ciągów pieszych	50 000	25 000	25 000	0								
Zagospodarowanie zbiornika wodnego i terenu przyległego	70 000	30 000	35 000	5 000								
Budowa ciągu pieszo – rowerowego w kierunku Złotowa	1 300 000	300 000	1 000 000	0								
Organizacja imprez i wydarzeń kulturalnych	16 000	5 000	6 000	5 000								
Szkolenia aktywizujące dla osób bezrobotnych	3 000	0	3 000	0								

Koszty realizacji projektów i harmonogram ich wdrażania

* Fundusz sołecki, środki własne Parafii, środki Konserwatora Zabytków, środki Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców

Centralne miejsce w przestrzenno – urbanistycznym układzie miejscowości Krzyżanowo stanowi Kościół Parafialny p.w. Św. Barbary wraz z otoczeniem. Oprócz tego miejsca szczególne znaczenie dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców mają:

- ulica prowadząca do Kościoła;
- park wiejski;
- połączenia komunikacyjne łączące wieś z siedzibą gminy, czyli droga gminna od strony wschodniej Kościoła i ciąg pieszy, prowadzący od Kościoła do ulicy Bema w Starym Polu.

Te miejsca, ze względu na położenie w centrum wsi, stanowią obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców. W małych miejscowościach, takich jak Krzyżanowo Kościół, oprócz pełnionej funkcji religijnej, jest również miejscem sprzyjającym nawiązywaniu kontaktów społecznych a jego sprawy (np. remont, utrzymanie czystości wokół świątyni, przygotowywanie obchodów świąt katolickich) przyczyniają się do integracji lokalnej społeczności. Podobnym miejscem, pełniącym inną funkcję, ale również pozwalającym rozwijać kontakty międzysąsiedzkie, jest park wiejski. Tu także, szczególnie w okresie wiosenno – letnim spotykają się mieszkańcy. Obszarami szczególnie ważnymi, ze względu na pełnioną funkcję komunikacyjną, są także drogi i chodniki dla pieszych.

Podsumowanie

Plan Odnowy Miejscowości Krzyżanowo określa najważniejsze zadania, których realizacja przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, pobudzi ich aktywność i zaangażowanie w sprawy wsi. Przewiduje w ciągu najbliższych 7 lat zarówno działania inwestycyjne, jak również inne o charakterze szkoleniowym czy kulturalno – rekreacyjnym. Plan Odnowy Miejscowości jest dokumentem otwartym, a zapisane w nim zadania będą aktualizowane. Wprowadzane zmiany przede wszystkim uwzględnią będą potrzeby zgłaszane przez mieszkańców wsi Krzyżanowo.